ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੰਕੀ ਜੀ ਅਸਥਾਨ ਤਪੋਵਨ ਮੰਦਿਰ ਅਤੇ ਹੋਰ.

ਬਨਾਮ.

ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ. ਆਰ. ਐੱਸ.

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ.4003)

1 ਮਈ, 2019

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪ੍ਤਾ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਜਾਂਚਃ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ-ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 8 ਦੁਆਰਾ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਟਰੱਸਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 8 ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੂਲ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਨਵਾਂ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਗਲਤ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੜੱਪਣ ਲਈ ਅਤੇ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ/ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ-ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਬੋਰਡ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬਿਹਾਰ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ-ਅਜਿਹੀ ਆਗਿਆ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 28 (ਜੇ) ਐਕਟ ਦੇ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ

ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ-ਦੇਵਤਾ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪਣਾ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਦਾਨ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

ਖੁਦ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਬਿਹਾਰ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1950 - ਧਾਰਾ 44-ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮਾ-ਟਰੱਸਟ-ਧਾਰਮਿਕ ਦਾਨ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਃ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਸੂਚੀ II ਐਂਟਰੀ 1 ਅਤੇ 2-ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ-ਕਥਿਤ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ (ਐਂਟਰੀ 1) ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ (ਐਂਟਰੀ 2) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ-ਇਹ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ-ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀਆਂ ਗੁੰਝਲਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੁਟੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ-ਟਰੱਸਟ-ਧਾਰਮਿਕ ਦਾਨ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਰੱਖਿਆਃ 1. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ' ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਬਿਹਾਰ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ

ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਆਗਿਆ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 (ਜੇ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਰੁਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਸੂਝਵਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਜੋਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ। [ਪੈਰਾ 10,11] [143-ਸੀ-ਈ]

2. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਦੇਵਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੱਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬੋਰਡ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮਕਾਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 19] [149-ਈ-ਜੀ]

3. ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ (ਐਂਟਰੀ 1) ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ (ਐਂਟਰੀ 2) ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਓਰੋ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸੌਂਪੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰੁਟੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗੁੰਝਲਾਂ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ

ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੌਲੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20] [150-ਏ-ਸੀ]

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮੇਟੀ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (2010) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 571: [2010] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 979 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸਕੱਤਰ, ਲਘੂ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਯੂ. ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਾਹੰਗੂ ਰਾਮ ਆਰੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2002) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 521; ਸੁਜਾਤਾ ਰਵੀ ਕਿਰਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕੇਰਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (2016) 7 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 597: [2016] 3

ਟੀ. ਸੀ. ਥੰਗਰਾਜ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਐਂਗਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (2011) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 328: [2011] 9 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 647-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। .

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2010] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 979 ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 12
(2002) 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 521	ਪੈਰਾ 13
[2016] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 492	ਪੈਰਾ 15
[2013] 9 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 199	ਪੈਰਾ 16
[2018] 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 843	ਪੈਰਾ 17
[2011] 9 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 647	ਪੈਰਾ 18 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2017 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀ. ਆਈ. ਐੱਲ.) ਨੰਬਰ 1590

ਵਿੱਚ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ <ਆਈ. ਡੀ. 1 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਜੀ. ਗੁਰੂਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਕੁਮਾਰ ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ, ਜ਼ੈਨ ਏ. ਖਾਨ, ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਿਵਮ, ਜੈਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਸੀ. ਡੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤੁਲਿਕਾ ਮੁਖਰਜੀ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਿੰਕੀ ਆਨੰਦ, ਏ. ਐਸ. ਜੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਭਾ ਦੱਤਾ ਮਖੀਜਾ, ਅਜੀਤ ਕੇ. ਸਿਨਹਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੰਜਨਾ ਨਾਰਾਇਣ, ਰਾਜੇਸ਼ ਰੰਜਨ, ਪ੍ਰਵੀਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੌਦਾਮਿਨੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਾਰੋਰੀਆ, ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਰਨ, ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਤਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਆਦਿੱਤਿਆ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਨੰਦ ਪਾਂਡੇ, ਅਮਿਤਾਭ ਵਰਮਾ, ਬੀਰੇਂਦਰ ਬਿਕ੍ਰਮ, ਬਾਂਕੇ ਬਿਹਾਰੀ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਹੇਮੰਤ ਗੁਪ੍ਤਾ, ਜੇ.

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਓਰੋ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

“.....ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਰਾਂਚੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁੱਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਕਸ਼ੇ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ 2011 ਦੀ ਡਬਲਯੂ. ਪੀ. (ਪੀ. ਆਈ. ਐੱਲ.) ਨੰਬਰ 1531 (ਹਰ ਨਰਾਇਣ ਲਖੋਤੀਆ ਬਨਾਮ. ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਰਾਂਚੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ/ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

16. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 1 ਦੇ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੀ

ਸਿਰਜਣਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ/ਪਰਿਵਰਤਨ, ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਅਨੁਸੰਗਿਕ ਮੁੱਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। "

2. ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਜਾਨਕੀ ਜੀ ਅਸਥਾਨ ਤਪੋਵਨ ਮੰਦਰ 1 ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਜਾਨਕੀ ਤਪੋਵਨ ਮੰਦਰ ਟਰੱਸਟ 2 ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਟਰੱਸਟ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡੀਡ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ 12.05.1987 ਉੱਤੇ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਡੀਡ ਮਿਤੀ 20.09.2005 ਦੁਆਰਾ, ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 8 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੂਲ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ/ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਗਲਤ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਸਾਲ 2005 ਵਿੱਚ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਹੜੱਪਣ ਅਤੇ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਨਵਾਂ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਸੰਪਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸਥਾਨਕ ਵਸਨੀਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਵਾਪਸੀ ਅਤੇ ਫੰਡ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਢੁਕਵੀਆਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸੰਪਤੀਆਂ 1948 ਦੇ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੁਆਰਾ ਦੇਵਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟੀ ਇਸ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1987 ਦਾ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਫਿਰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਜਾਂ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੈਟਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। 1948 ਅਤੇ 1987 ਦਾ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਮਹੰਤ ਸ਼੍ਰੀ ਜਾਨਕੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ਰਨ ਦੁਆਰਾ

ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਹੰਤ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਸ਼ਰਨ ਦਾਸ ਨੇ ਇਹ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਸਵਰਗੀ ਜਾਨਕੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ਰਨ ਸਨ। ਕਥਿਤ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

6. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਾਲ 2006 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਗਿਆ ਸਾਲ 1994 ਵਿੱਚ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਗਿਆ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਜੋ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

7. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈਃ -

“(i) ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ (ਜ਼)/ਆਦੇਸ਼ (ਜ਼)/ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਜ਼) ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਜਾਨਕੀ ਤਪੋਵਨ ਮੰਦਰ ਟਰੱਸਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਟਰੱਸਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਕੀਮਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ”

8. ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 8 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਚੌਕਸ ਨਾਗਰਿਕ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਵਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 8 ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣੇ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ

ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

9. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਓਰੋ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ।

10. ਦੇਵਤਾ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪਣਾ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਦਾਨ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ' ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

11. ਬਿਹਾਰ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਆਗਿਆ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 (ਜੇ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਰੁਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਸੂਝਵਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਜੋਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ।

12. ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਮੇਟੀ ਫਾਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਰਾਈਟਸ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ 5 ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ

ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਨੂੰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਘ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਤੇ 226 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸਵੈ-ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ -

“70. ਕੇਸ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਤੇ 226 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ' ਤੇ ਕੁਝ ਸਵੈ-ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਭਰਪੂਰਤਾ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਲਚਕਦਾਰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਰੁਟੀਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਵੇਗੀ

ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ, ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਗੁਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

13. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੀਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ -

“5. ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਰੱਖਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ' ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਕਾਰਨ 7 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੱਢੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 174 ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈਃ (ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੀ. 750, ਪੈਰਾ 174)

“ 174. ਦੂਜਾ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਅਰਥਾਤ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ 'ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ' ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ

ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ 'ਜੀਵਨ' ਅਤੇ 'ਸੁਤੰਤਰਤਾ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਲਾਈਫ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ 'ਲਾਈਫ' ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ”

6. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜੀਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਗਰਿਕ ਵਜੋਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਰੁਟੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਧਿਰ ਅਜਿਹੇ ਕੁਝ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲਾ ਮਾਮਲਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਜੇ" ਅਤੇ "ਪਰ" ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਦਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

14. ਇਹ ਉਹ ਸਿੱਟੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ -

“71. ਲਘੂ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਿੱਚ। ਸਰਵਿਸਿਜ਼, ਯੂ. ਪੀ. ਬਨਾਮ ਸਾਹੰਗੂ ਰਾਮ ਆਰੀਆ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਦਰ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। "

15. ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਜਾਤਾ ਰਵੀ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਰਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 8 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ -

"10. ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮੇਟੀ 9, ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇ. ਸਰਵਨਨ ਦੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਰੁਪਾਸਾਮੀ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ.10 ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਸੁਦੀਪਤਾ ਲੇਨਕਾ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਓਡੀਸ਼ਾ 11.

11. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ/ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟੀਮ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਬਿਹਤਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟੀਮ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। "

16. ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇ. ਵੀ. ਰਾਜਿੰਦਰਨ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀ. ਬੀ. ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਦੱਖਣੀ ਜ਼ੋਨ, ਚੇਨਈ ਅਤੇ ਹੋਰ 12, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ

ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਖੁਦ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

17. ਬਿਮਲ ਗੁਰੂੰਗ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ 13 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ -

“29. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੇ. ਵੀ. ਰਾਜੇਂਦਰਨ ਬਨਾਮ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁੱਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਃ ((i) ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਾਂ (ii) ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਖੁਦ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ (iii) ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦਾਗੀ/ਪੱਖਪਾਤੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ”

18. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਟੀ. ਸੀ. ਥੰਗਰਾਜ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਐਂਗਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ 14, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਓਰੋ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ -

“8. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) 15 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਵਰਗੀ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

9. ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਡਬਲਯੂ. ਬੀ. ਬਨਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ, ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਵੈ-ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

*** *** ***

11. ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਉਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨਾਲ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀ. ਕਲਾਈਕਾਥਿਰਵਨ, ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ

ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 154 (3) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇ ਨਾ ਕਿ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ।

12. ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਜਾਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਸਾਕਿਰੀ ਵਾਸੂ ਦੇਖੋ ਬਨਾਮ. ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ 16) "

19. ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਦੇਵਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰੁਖ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੱਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬੋਰਡ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮਕਾਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ।

20. ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ (ਐਂਟਰੀ 1) ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ (ਐਂਟਰੀ 2) ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ

ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਓਰੋ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸੌਂਪੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰੁਟੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗੁੰਝਲਾਂ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੌਲੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

21. ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਓਰੋ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

22. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate